

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in tožise v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, ponedeljek 24. marca 1941

Cena posamezni številki din 1'50

Mrtvi upravni izdatki

Zadnja »Delavska pravica« razpravlja o razmerah v delavskih socialnih ustanovah ter pri tem navaja naslednje primerjevalne številke o poslovanju OUZD. L. 1937. je bilo pri OUZD brez zdravnikov zaposlenih 177 oseb, l. 1939. pa 323. Za prejemke, davke in socialne dajatve svojih nameščenec je plačal OUZD l. 1937. 5 milijonov din, l. 1939. pa 7.670.000 din, samoupravni stroški pa so narasli od 81.000 na 112.000 din. Kako silno je naraslo število uradništva, kaže to, da so starostno zavarovanje pri OUZD vodili pred 13 leti trije juristi, sedaj pa opravlja to delo 15 juristov. Ko bo SUZOR likvidiral in bo moral OUZD prevzeti še zagrebške juriste, bo seveda to število še znatno naraslo.

Nikakor pa ni treba misliti, da je samo pri OUZD tako silno narasel upravni aparat, temveč se ta tendenca kaže povsodi, skoraj v vseh naših socialnih ustanovah, v vseh naših občinah in tudi v večini državnih uradov. Tako smo pri zadnji proračunski seji ljubljanskega sveta slišali, da se je število občinskih nameščenec v enem letu povečalo za približno 200. Takrat še ni bilo nobene občinske aprovizacijske akcije in zato je za nas tako veliko število povečanja nameščenec nepojmljivo.

Že slišimo, kako se nam ugovarja, češ da je treba ljudem pomagati s službami, ker je še vedno mnogo ljudi, zlasti šolanih, brezposelnih. To je sicer res in najbolj idealno bi sploh bilo, da bi vsak državljan imel javno službo in zagotovljeno pokojnino. Toda kdo bo vse to plačal? Naj pa kdo na to vprašanje odgovori!

Vsaka javna služba se plačuje z denarjem davkoplačevalcev. Čim več javnih služb se odda, tem večji morajo biti davki. Vse davke pa navsezadnje zaslužijo vedno eni in isti ljudje, tisti, ki ustvarjajo nove gospodarske dobrine. Zato se ustvarjanje novih služb ne sme presojati le s socialnega stališča, da se komu pomaga, temveč predvsem z gospodarskega stališča, če je gospodarstvo tudi v resnici tako močno, da more prevzemati izdatke za nove službe. Danes, ko se morajo v vseh podjetjih izdatki čimbolj omejevati, da morejo podjetja zadostiti vedno večjim javnim dajatvam, pač ni čas, da bi se ustvarjale še nove službe. Vendar bi bilo več ko čudno, če bi morala podjetja lastne nameščenice odpustiti, istočasno pa več plačevati za nove nameščenice v javnih službah!

Pa še na nekaj zelo bistvenega je treba tu opozoriti. Če se nastavljajo ljudje le iz usmiljenja, potem za te ljudi tudi ni primerne dela. S tem je že kar naprej povedano, da novi javni nameščenec ne bo imel nobenega pravega dela, temveč si ga bo moral šele poiskati. Če bo vesten in dober delavec, si ga bo tudi našel, zlasti še, ker se bodo vedno našli med njegovimi kolegi ljudje, ki mu bodo prav radi svoje delo prepustili. Če pa ne bo dober in vesten delavec, pa bo samo zapravljal v uradu čas

in motil še druge, ali pa bo po nepotrebnem povzročal akte, da vsaj do neke mere opraviči svojo plačo. V tem primeru pa bodo imeli gospodarski ljudje še to zahvalo, da bodo morali za večje davke prenašati še več uradnih sitnosti. Je pač tako, da skuša vsak urad na nek način opravičiti svojo existenco. Tudi iz tega razloga so se razni predpisi tako povečali, da mora poslovne ljudi biti že strah pred tem naraščajočim dežjem vedno novih predpisov.

Neštetokrat se je že reklo, da bi morali vsi uradi poslovati po načelih, kakršna so v navadi v gospodarskih podjetjih, ki nikdar ne nastavljajo ljudi, če jih tudi v resnici ne potrebujejo. Vsak nameščenec gospodarskega podjetja mora svojo plačo zaslužiti in še nekaj več, ker njegov zaslužek mora kriti tudi režijske stroške. Tudi v javnih službah bi moralo vladati to načelo, čeprav v znatno bolj omiljeni obliki, ker le na ta način bi se zavarovali pred prevelikim šte-

vilom javnih nameščenec. Le v tem primeru pa bi bili tudi brez skrbi, da izdatki za nova službena mesta ne bi bili mrtvi izdatki, temveč izdatki, ki bi bili v interesu javnosti. Potem se tudi ne bi dogajalo to, kar se sedaj dogaja, da je ponekod javnih nameščenec toliko, da nihče ne ve, kam z njimi, drugod pa jih silno primanjkuje, kakor v poštni in železniški službi v Sloveniji. To nesorazmerje še prav posebno dokazuje upravičenost besed o mrtvih izdatkih.

Tudi hrvatski gospodarski krogi proti dohodnini

V uvodniku smo že zavzeli svoje stališče proti nameravani uvedbi dohodnine ter navedli tudi celo vrsto tehničnih razlogov, ki govorijo proti dohodnini. Da ni naše stališče osamljeno, temveč da so iste misli mnogih gospodarskih krogov iz vse države, priča uvodnik, ki ga je objavil »Jugoslov. Gvozdjar« in katerega ponatiskujemo, da tem bolj poudarimo nesprejemljivost dohodnine. List piše:

V dnevnem tisku so se razširile vesti, da pripravljajo »na pristojnih mestih« davčno reformo, ki bi bila v glavnem v tem, da bi se uvedla nova davčna oblika dohodnine. Njena glavna posebnost da je v tem, da je moderen davek, ki se lahko prilagodi razmeram in ki preprečuje, da bi se kdo izmuznil plačevanju davkov.

Kdor le malo pozna naše razmere in našo davčno zakonodajo, kdor le malo ve, kako se pri nas v praksi izvajajo davčni predpisi, ta mora postati zaskrbljen zaradi takšnih vesti.

Ali je nam res potrebna dohodnina?

Nikakor ne! Če bi bila potrebna, zakaj pa so jo pred 12 leti odpravili? Ali se ni pri uvajanju sedanjega davčnega sistema dokazovalo davkoplačevalcem, kako je bila dohodnina neprimerna za naše razmere in kako je baš sedanji davčni sistem najbolj prikladen in najbolj ugoden? Če pa so bili razlogi za odpravo dohodnine l. 1929, kje so vendar naenkrat nastali oni novi razlogi, ki bi zahtevali njeno oživiljenje?

Res je, da ima tudi dohodnina svoje dobre strani. Dohodnina zbira v sebi vse dohodke enega davčnega zavezanca ter se odmerja samo en davek, ne odmerja pa se za vsak vir dohodka poseben davek. Najbolj pa brani dohodnino njeni zagovorniki s tem, da dohodnina vedno obsega tudi one dohodke, ki se sicer ne morejo dokazati, ki pa so vidni iz načina življenja. V takšnih primerih, ko se vidi, da nekdo mora imeti dohodke, a se ne more ugotoviti vir teh dohodkov, se daje davčni oblasti pravica svobodne presoje višine dohodka. Navidezno čisto logično in pravično.

V praksi pa je navadno čisto drugače. Spominjamo se še onih časov pred 12 leti. Koliko obdačevanja je bilo tako imenovanih nevidnih dohodkov! Nič ali v zelo majhni meri. Ni znano, da bi se z dohodnino obdačevali posamezniki, katerim se je posrečilo skriti svoje dohodke. Dogajalo se je celo, da so bili mnogi posamezniki na boljšem, ker se niso mogli na enem mestu ugotoviti vsi njih dohodki, ki so jih imeli in ki bi se morali za odmero dohodnine zbrati.

Glavni razlog, da smo proti dohodnini, pa je nemogućnost njenega izvajanja.

Pravijo, da je danes mnogo ljudi, ki se morejo izogniti obdačenju. Po zakonskih predpisih to ne bi moglo biti, ker zakon prav dobro predvideva, kako naj se obdačujejo dohodki, ki niso po redni davčni obliki obdačeni (čl. 60. zakona o neposrednih davkih). Naj pa nam se dovoli tu eno vprašanje: Kdo pa bo odmerjal dohodnino? Ali morda ne sedanji davčni uradniki? Če pa davčni uradniki, ta velikanski davčni aparat, ne more danes najti poedincev, ki se izogibajo plačevanju davkov, kako naj bi isti ljudje čez leto dni, ko bi dobili dohodnino, našli vse takšne posameznike? Če ta davčni aparat ne zna danes, kako bi odkril one, ki ne plačujejo davkov, kako jih bo našel pri odmeri dohodnine?

Ne gre za to, da se najdejo novi viri dohodkov, temveč po našem globokem prepričanju gre le za to, da se sedanji davčni viri razširijo in okrepe.

Na koga pa bi se vendar ta dohodnina zvalila? Zopet le na gospodarske ljudi, ki delajo legalno, z obrtnim listom, s skladiščem, nameščenici itd. Ta gospodarstvenik bi bil zopet tisti, ki bi največ plačal. Oni, ki se že danes izogibajo plačevanju davkov, ti bi tudi pozneje mimo davčnih oblasti ter vseh zakonskih predpisov poslovali in ne plačevali nobenih davkov.

Ali pa se morda želi znova uvedsti dvojno obdačevanje istega davčnega vira s pridobitno in dohodnino, kakor je to bilo v letih 1916—1928?

Je pa še drug razlog, zaradi katerega moramo ugovarjati dohodnini. Sedanji davčni sistem traja že 12 let. V teh 12 letih se še ni posrečilo posamezne pojme na-

tančno določiti, še manj pa postaviti jasna pravila, kako naj se zakon izvaja. Že danes igrajo nekateri davkarji vlogo malih ministrov. Kako pa bo šele potem, če se začne vsa stara igra znova? Ko bomo brez prakse upravnih sodišč, ko bomo morali za najvišje cene iskati zaščito svojih z zakonom priznanih pravic s pravnimi in drugimi sredstvi?

Gospodje, ki se bavijo s sestavljanjem novih zakonskih predpisov, naj raje popravijo sedanji davčni zakon ter ga ublaže zlasti za one, ki vodijo knjige... Naj gospodje poskrbe za to, da davek, plačan v enem letu, ne bo pribit na postlavo pri obdačenju v drugem letu! Naj raje začno akcijo za obdačevanje onih slavnih »poslovnih uradov tujih pravnih oseb«, od katerih le zelo redki plačajo davke. Naj ti gospodje poskrbe, da se obdačijo oni inozemci, ki pridejo k nam in napravijo pri nas velikanske posle, pa plačajo vsem le 1000 din davka, kolikor velja agentska karta.

Naj se gospodje potrudijo, da se prečita besedilo našega davčnega zakona, da bi že enkrat dobili besedilo, ki bi bilo skladno. Da se bo pod enim pojmom razumela vedno ista stvar, ne pa da se v pravnih in v samem zakonu imenujejo enkrat ene stvari z istim imenom, drugič pa z drugim.

Zelo mnogo dela je za vse, ki hočejo v okviru sedanjega zakona zboljšati davčne predpise. To naj store, dohodnino pa naj odlože za boljše in bolj urejene razmere, ko bo tudi naš davčni aparat sposobnejši in ko si bomo res mogli dovoliti luksus popolne spremembe našega davčnega sistema.

Do takrat pa odklanjamo dohodnino in vsako novo eksperimentiranje!

Plačila v Nemčijo od 1. aprila samo po novem tečaju RM

Vsi uvozniki se ponovno opozarjajo, da se bodo morala od 1. aprila dalje vsa plačila v Nemčijo izvrševati samo po novem tečaju marke, t. j. po 1782 din za 1 RM.

Stari tečaj marke po 1480 din se more izkoristiti samo za spodaj našteje primere, v kolikor jih bodo pooblaščenici zavodi za račun domačih uvoznikov in na podlagi prejetih ustrežajočih vrednosti v dinarjih prijavili na domačih borzih kot terjatve nemških mark najkasneje dne 28. marca. Plačilo po starem tečaju se more do navedenega datuma izvršiti samo za:

1. Uvoženo in ocarinjeno blago v našo državo do zaključno 30. septembra 1940. proti opravičbi s pravnimi uvoznimi dokumenti brez kakšnega posebnega dovoljenja.
2. Za uvoženo blago po 1. oktobru 1940., če imajo uvozniki uradno dovoljenje devizne direkcije za izkoriščanje starega tečaja.
3. Za še neuvoženo blago, ki se mora po pogodbenih določbah plačati šele po 1. aprilu 1941., toda pod pogojem, da domači uvozniki razpolagajo tudi za te primere s pogodbenim dovoljenjem devizne direkcije Narodne banke za izkoriščanje starega tečaja, vendar pa se morajo tudi v teh primerih iz-

Kaj prinaša današnja številka:

- Konec konsumnega zadružništva v Nemčiji
- Uredba o obvezni prodaji viškov žitaric in moke
- Uredba o drž. računovodstvu: pismene ponudbe
- Žitni trgovci-komisionarji
- Prizada
- Prijavite svoje terjatve v Romuniji!

XV. REDNI OBČNI ZBOR

Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani

bo dne 27. marca 1941 ob deseti uri dopoldne v društveni sejni dvorani z naslednjim dnevnim redom:

1. Otvoritev in poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev društvenega odbora in društvenega nadzorstva (§§ 10. in 15. društvenih pravil).
6. Slučajnosti.

Občni zbor je sklepčen, če je prisotna na njem vsaj tretjina društvenih članov ter odloča z večino glasov. Pri enakosti glasov obvelja mnenje, kateremu se priključi predsedujoči, ki sicer ne glasuje.

Če občni zbor ob določenem uri ne bi bil sklepčen, bo pol ure kasneje nov občni zbor, ki bo sklepal o zadevah, postavljenih na dnevni red prvega občnega zbora, brez ozira na število navzočih društvenih članov (§ 12. društvenih pravil).

vršiti plačila po starem tečaju najkasneje do 28. marca 1941.

Zlasti se opozarja, da se ne vodi nikaka pogajanja o možnosti plačevanja po starem tečaju po 1. aprilu 1941. Stari tečaj marke se more torej izkoristiti najkasneje do 28. marca s prijavo povpraševanja po pooblaščenih zavodih na domačih borzih, in sicer samo za primere, za katere je predvidena možnost izkoriščenja te ugodnosti. Nobene intervencije za plačilo po starem tečaju po 1. aprilu 1941. se ne bodo upoštevale.

(Iz devizne direkcije Narodne banke.)

Kupoprodaja švicarskih frankov na domačih borzih

Devizna direkcija je izdala naslednje navodilo glede ponudb in povpraševanj švic. frankov na domačih borzih:

1. Celotno povpraševanje, ki ga bodo na posameznih borznih sešankih prijavljali pooblaščenici zavodi za račun svojih komitentov na dosedanji način, a za plačilo v Švico na podlagi blagovnega prometa (ko tudi po neblagovnem, a po pravnih pooblastilih), se more pokriti samo pri Narodni banki na podlagi rednih borznih tečajev.
2. Celotna ponudba iz izvoza v Švico, ki se bo tudi nadalje prijavljala na domačih borzih po dosedanjem načinu, se more v celoti odstopiti v odkup samo Narodni banki na podlagi rednih borznih tečajev.

Konec konsumnega zadružništva v Nemčiji

Nemška vlada je izdala 18. februarja odlok, s katerim je prešlo vse premoženje nemških konsumnih zadrug, Nemške velenakupne zadruge v Hamburgu ter Velenakupne zadruge avstrijskih konsumnih družb na Dunaju v last Nemške delovne fronte (Deutsche Arbeitsfront). Pravice članov pa bodo varovane in vse vloge za zadružnikov bodo izplačane. Delež zadružnikov pa zapadejo v korist novega lastnika. V prodajalnih konsumnih zadrug bodo odslej prodajali vsakomur in ne le članom zadruge. Zadruge bodo izročili zasebnikom, predvsem zaslužnim vojakom. To pa se bo zgodilo šele po vojni.

Glavni vzrok za nastop nar. socialistov proti konsumnim zadrugam je politične narave, ker so bile te glavno zatočišče bivših socialističnih in centuramaških organizacij. Likvidacija konsumnega zadružništva pa je tudi v skladu z načeli nar. socializma, ki zagovarja zasebno iniciativo.

Nobenega dvoma ni, da bo imela likvidacija konsumnega zadružništva v Nemčiji močan vpliv tudi na druge države.

Konec žitne trgovine

Na podlagi uredbe o obvezni prodaji viškov pšenice, rži, soržice, ječmena, koruze in moke iz vseh vrst žitaric je pozval Prizad vse mline, trgovce in zadruge iz vsega državnega ozemlja razen iz banovine Hrvatske, da se mu prijavijo kot komisijonari. Prizad je že izdelal koncept za komisijonarske pogodbe, ki jih bo takoj dostavil interesentom, kakor hitro se mu prijavijo kot komisijonari. Prizad pri tem opozarja, da se morajo vsi strogo ravnati po teh obveznostih. V nasprotnem primeru bo Prizad takoj pretrgal pogodbeno razmerje ter od pristojnih oblasti zahteval, da se dotičnim komisijonarjem odvzame obrtni list. — Malo manj diktiranja tudi ne bi škodovalo! Pri takšnih razmerah seveda ni mogoče več govoriti o žitni trgovini.

»Službeni list«

banke uprave dravske banovine z dne 12. marca objavlja:

Naredbo o kontroli uvoza biciklov, motociklov, njih prikolic ter avtomobilov in njih prikolic — Naredbo o ukrepih za odvracanje in zatiranje kužne bolezni, imenovane »nalezišča ohromelost svinj« (tešinska bolezen) — Devizna tolmačenja — Pojasnilo o taksah na posle preskrbovalnih uradov.

Z dne 15. marca:

Pogodbo o prijateljstvu med kr. Jugoslavijo in kr. Madžarsko — Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o društvi univerzitetnih slušateljev in spremeni-jevalnih uredb — Naredbo o kontroli izvoza perutnine in divjačine v živem, zaklanem in predelanem stanju — Spremembe pravilnika o opravljanju strokovnega izpita za pooblaščenca inženirje — Navodilo o nagradah kmetijskim honorarnim uslužbencem in dnevniciarjem, vpoklicanim na vojaške vaje — Kategorizacijo služnega in pomožnega osebja v hišah, lokalih in javnih bolnišnicah ter kategorizacijo kurjačev in strojnikov pri malinih — Odločbo o znižanih carinah na polvaljano železo — Odločbo o carinah na pisala — Pojasnilo o carinjenju pergaminskega papirja, nadomestka pergamentnega papirja in havanskega papirja — Ratifikacijo pogodbe o prijateljstvu z Madžarsko. —

Z dne 19. marca:

Uredbo o spremembah in dopolnitvah § 8. zakona o ustroju socialne in zdravstvene uprave — Odločbo o prenosu poslov iz pri-

stojnosti odseka za posredovanje dela na osrednjo upravo za posredovanje dela — Pravilnik o spremembi pravilnika za izvrševanje uredbe, kako se odmerjata pri-

dobnina in družbeni davek zavezanecem, ki poslujejo na območju banovine Hrvatske in na ostalem ozemlju države — Pogoje za brezcarinski uvoz gnojilnih snovi —

Spremembo in dopolnitev čl. 27. pravilnika o sprejemnih radijskih aparatih — Nove pošne pristojbine — Države, okužene z rastlinskimi boleznimi.

Uredba o obvezni prodaji viškov žitaric in moke

Na podlagi čl. 1. uredbe o pooblastilu za izdajanje uredb o urejanju notranjega prometa, razdelitve in potrošnje vseh vrst blaga sta predpisala minister za oskrbo in prehrano ter banovine Hrvatske naslednjo uredbo o obvezni prodaji viškov pšenice, rži, soržice, ječmena, koruze in moke iz vseh krušnih žitaric.

§ 1. Lastniki viškov pšenice, rži, ječmena, soržice, koruze in moke od vseh krušnih žitaric brez oziroma iz katerih vzrokov se pri njih nahajajo, jih morajo na zahtevo Prizada oz. za ozemlje Hrvatske Pogoda, izročeno jim po občnih upravnih oblasteh 1. stopnje, izročiti prej imenovanim ustanovam oz. onim, ki sta jih določila minister za oskrbo in prehrano oz. banovine Hrvatske.

2. Prehranjevalni minister oz. na ozemlju banovine Hrvatske ban Hrvatske izdala naredbo o količinah proizvodov iz odst. 1., ki jih pustita njih lastnikom za kritje lastnih potreb, kot katere se smatrajo: prehrana članov gospodarstva, krma živine in setev. Vse, kar presega te količine, se smatra kot višek, s katerim se postopa v smislu odst. 1. § 1. te uredbe.

3. Poleg Prizada in Pogoda oz. ustanov, ki jih določita prehranjevalni minister in banovine Hrvatske, ne more nihče drug odkupovati prisilno v 1. odst. § 1. navedenih proizvodov od lastnikov.

Trgovina na debelo z žitaricami prepovedana

§ 2. Pravica trgovanja na debelo s proizvodi iz § 1. za lasten račun se prepoveduje. Trgovci na debelo, mlini in zadruge morejo biti samo komisijonari Prizada oz. Pogoda ali ustanov pooblaščenih od prehranjevalnega ministra oz. bana banovine Hrvatske.

Delo agentov za posredovanje v trgovini s proizvodi iz § 1. se ravno tako prepoveduje.

Cene prisilno odkupljene pšenice

§ 3. Za odkupljene količine pšenice in pšenične moke se plačuje cena določena v § 3. odst. 1. in 3. uredbe o ukrepih za oskrbo prebivalstva in vojske s kruhom, za rž, soržico, ječmen in moko iz vseh žitaric pa cene, ki veljajo za pšenično in pšenično moko.

2. Za odkupljene količine koruzne moke se plačuje cene, določene v § 1. in 4. uredbe o prometu s koruzo v l. 1940/41.

3. Te cene veljajo za okraje, ki jih določita prehranjevalni minister in banovine Hrvatske. Za ostalo ozemlje veljajo paritetne cene, in sicer: za pšenično, rž, soržico, ječmen in moko iz žitaric, čisto ali mešano baza Subotica, za koruzo in koruzno moko baza Petrograd.

§ 4. Če lastniki viškov proizvodov iz § 1. odst. 1. te uredbe ne izroče v določenem roku vseh viškov teh proizvodov, izdajo občne upravne oblasti 1. stopnje odlok o prisilnem odkupu neizročenih viškov za račun družbe oz. ustanove, katerim morajo izročiti presežke za ceno, ki je za 20% manjša od cene, določene v smislu § 3. te uredbe.

Prisilni odkup se izvrši s sodelovanjem zastopnikov družb oz. ustanov, za katerih račun se izvrši odkup in ki morajo pri prevzemu blaga plačati kupnino. Zastopniki ustanov oz. družb izvrše vse komercialno-tehnične posle v zvezi s prevzemanjem proizvodov iz § 1.

te uredbe. Pritožba proti odloku o prisilnem odkupu ne zadržuje njeno izvršitev. Proti odloku upravne oblasti 2. stopnje ni pritožbe.

§ 5. Z odkupljenimi viški disponira prehranjevalni minister, na Hrvatskem pa ban Hrvatske. S količinami, ki presega potrebe prehrane in oskrbe, disponira prehranjevalni minister v sporazumu s trgovinskim ministrom.

Prevoz žitaric le proti odpremnemu dovoljenju Prizada

§ 6. Javne in zasebne železnice, ladijske družbe in podjetja za prevoz blaga ko tudi zasebniki ne proizvajalci ne smejo sprejeti za odposiljatev niti odposiljati katero koli količino proizvodov iz čl. 1. te uredbe brez odpremnega dovoljenja Prizada ali Pogoda (za Hrvatsko). Od tega se izjemajo pošiljke vojaških oblasti in poštne pošiljke. Ravno tako ne smejo brez teh dovoljenj prevoziti niti lastnih proizvodov iz § 1. te uredbe proizvajalci, razen do najbližjih odkupnih postaj ali tržišč. Prehranjevalni minister oz. ban Hrvatske moreta v interesu prehrane posameznih okrajev s svojimi odloki regulirati izvoz in promet v § 1. navedenih proizvodov.

Kazenske določbe

§ 7. Kdor krši predpise § 2. te uredbe se kaznuje z zaporom do 30 dni ali denarno do 50.000 din. Ostanek teh proizvodov se prisilno odkupi na račun Prizada oz. Pogoda v smislu določb § 4. te uredbe.

§ 8. Razlika med ceno, po kateri se v smislu § 1. izvrši prisilni odkup in ceno, določeno v smislu § 3. te uredbe gre v korist fondov iz čl. 5. uredbe o pooblastilu za izdajanje uredb o urejanju notranjega prometa, razdelitve in potrošnje vseh vrst blaga.

§ 9. Kdor v nasprotju s § 6. te uredbe brez odpremnega dovoljenja sprejme za prevoz ali kdor prevaža proizvode iz § 1. te uredbe, se kaznuje z zaporom do 30 dni ali denarno do 50.000 din. Po-

Belgija nam ponuja vagona za kmetijske pridelke

Pristojne belgijske oblasti hočejo zagotoviti za belgijsko prebivalstvo zadostne količine živil, zlasti žitaric. Predvsem bi skušale nabaviti ta živila na balkanskih tržiščih. V ta namen so belgijske oblasti ponudile, da dobavijo v zameno za žitarice in druga živila tovorne vagona. Belgija bi mogla v ta namen dobaviti 3000 vagonov. Naše pristojne oblasti so o tem predlogu belgijske vlade načelno že razpravljale, vendar pa odločitev še ni padla.

Občni zbori

Elektrarna Škofja Loka in okolica d. d. ima 21. redni občni zbor v sredo 26. marca ob 9. v družbeni pisarni.

Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru ima redni občni zbor 29. marca ob 6. v Mariboru, Slomškov trg 6.

»Slavija« jugoslovanska zavarovalna banka ima 18. redni občni zbor 2. aprila ob 10. v svoji sejni dvorani v Gajevi ulici v Ljubljani. Najmanj 10 delnic je treba depozirati vsaj osem dni pred občnim zborom pri zavodovi centrali v Ljubljani. Ljubljanski kreditni banki ali pri banki »Slavija« v Pragi.

leg tega se more odvzeti lastniku pravica uporabe prevoznega sredstva in koncesija.

§ 10. Pri pravnih osebah ali ustanovah odgovarjajo za dejanja, predvidena po tej uredbi, osebe, katerim je poverjeno vodstvo poslov. Za ta dejanja odgovarjajo uradniki fizičnih in pravnih oseb, če store to dejanje. Za denarno kazn, izrečeno proti osebi iz prejšnjega odstavka odgovarja solidarno tudi lastnik podjetja. Zaporna kazen po tej uredbi se ne more spremeniti v denarno kazen.

§ 11. Za preganjanje in kaznovanje dejanja po tej uredbi so pristojne upravne oblasti 1. stopnje. Denarne kazni in dohodki od odvzema premoženja v smislu § 7. te uredbe gredo v korist fondov iz § 5. uredbe o pooblastilu za izdajanje uredb o urejanju notranjega prometa, razdelitve in potrošnje vseh vrst blaga. Denarna kazen se spremeni v primeru neplačila v zaporno kazen, računajoč vsakih 100 din — in ostanek izpod te vsote — za en dan zopara. Ta zapor pa ne more presejati 30 dni. Oblasti morejo odločiti, da se razsodba objavi v dnevnih listih na strošek obsojenca.

§ 12. Občne upravne oblasti prve stopnje in krajevne policijske oblasti morajo kontrolirati zaloge in izročitev viškov proizvodov iz § 1. odst. 1. te uredbe in v vsaki priliki nuditi pomoč organom Prizada oz. Pogoda, zlasti pri odkrivanju skritih zalog. Te oblasti imajo pravico, da pregledujejo vse prostore, v katerih se morejo spraviti proizvodi iz § 1. odst. 1. te uredbe ko tudi pravico pregledovanja knjig in drugih dokumentov. Organi, ki izvršujejo kontrolo, morajo čuvati uradno tajnost o vseh podatkih, za katere so zvedeli pri izvrševanju svoje dolžnosti.

§ 13. Ta uredba stopi v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah«. Od tega dne dalje prenehajo veljati vsi predpisi uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom, uredbe o prometu koruze za l. 1940/41 in koruzne moke, v kolikor so v nasprotju z določbami te uredbe.

Politične vesti

Osnove nemško-jugoslovanskega sodelovanja označuje »Vreme« takole: 1. Absolutno priznanje enakopravnosti in značaja Jugoslavije. 2. Absolutno priznanje njene neodvisnosti in integritete. 3. Nadalje varovanje svobode Jugoslavije z njenimi lastnimi silami.

Sofijski »Mira« piše, da so sedaj vse oči uprte v Jugoslavijo, od katere da je odvisno, če bo Balkan zajela vojna ali ne. Ze te dni da bo objavljena odločitev Jugoslavije in s tem bo tudi odločena usoda Balkana. Mislimo, da je ta trditve »Mira« napačna, ker mir ni bil nikdar ogrožen od Jugoslavije.

Po svojem povratku v Ankaru je brzojavil turški zun. minister Eden, da ga veseli, ko je mogel na sestanku v Cipru še enkrat ugotoviti popolno enakost pogledov.

Turški poslanik v Moskvi je imel dolg razgovor s sovjetskimi podkomisarjem za zunanje zadeve Višinskim. Po ameriških vesteh je Sovjetska unija predložila ankarški vladi sklenitev nenapadnega pakta. Z njim bi Moskva jamčila Ankaru varnost ob Kavkazu v primeru konflikta v Evropi.

Zaščito romunskih interesov v Angliji je prevzela Švedska.

Hitler je sprejel madžarskega zunanjega ministra Bardossya v navzočnosti zun. ministra v Ribbentropa. Oficialno sporočilo pravi, da je potekel razgovor v duhu tradicionalnega in pristranskega prijateljstva, ki veže Nemčijo in Madžarsko.

Boj za nadvlado nad Atlantskim oceanom zavzema vedno večji obseg. Poleg nemških letal in podmornic v zadnjem času uspešno napadajo angleške konvoje veliki nemški bojni ladji »Scharnhorst« in »Gneisenau«. Po nemških vesteh so vse te nemške sile potopile okrog 235.000 ton angleških in nevtralnih ladij. Med drugimi je bila torpedirana tudi največja švedska ladja, kitolovec »Törje Vigen«, ki je imela 30.000 ton.

General Weyand je izjavil, da je vsa francoska Afrika za maršala Pétaína in da je pripravljena braniti francoski kolonialni imperij pred vsakim napadom.

Londonska vlada je pristala na prevoz žita v nezasedeno Francijo. Razdeljevanje živil pa mora biti pod stalnim nadzorstvom ameriškega Rdečega križa. Francija mora nadalje jamčiti, da ne bo nemški vpliv raste v severni Afriki.

Tanger je bil z vkorakanjem kalifa Španskega Maroka definitivno priključen Španiji.

Nemška bombna letala so izvršila silovit bombni napad na angleško pristanišče Plymouth. Napad je izvršilo več sto nemških letal ter je napad trajal nad 4 ure. Povzročena škoda je zelo velika in tudi zelo mnogo ljudi je bilo ubitih.

Tepeleni še ni bilo zavzeto od grških čet, kakor se je predčasno poročalo.

Britanske čete so zasedle mesto Hargeiso, ki leži na poti iz Džidže proti Berberi, glavnemu mestu Britanske Somalije. Pomen Hargeise je v tem, ker bo oskrbovanje čet iz Berbere znatno lažje kakor pa iz trikrat tako oddaljenega Mogadiša. Pri Kerenu se položaj po angleškem poročilu za britanske čete ugodno razvija.

Iz Kaira poroča vrhovno poveljstvo, da so britanske čete zasedle oazo Džarabub, ki leži v južnem delu Cirenaike. Džarabub je bil obkoljen od britanskih čet že 15 tednov. Ker je Džarabub za muslimanski svet sveto mesto, so imele britanske čete povelje, da mesta ne napadejo, temveč da samo odrežejo vsak stik mesta z zunanjim svetom. Ko je bilo v petek izdano povelje za vojne operacije, je posadka v oazi kmalu nato kapitulirala. Posadka je štela okoli 800 mož.

Italijanski vojni list »Le Forze Armate« razpravlja o padalcih ter pravi, da se morajo smatrati kot vojaki, če imajo uniforme tuje vojske in če so v službi tuje vojske. Padalcem se smejo upirati samo vojaki, miličniki, policijski stražniki in fašisti v kroju, civilisti pa ne, ker bi to že bilo franktirstvo. Če so padalci ujeti, se postopa z njimi kot z ujetniki, ne glede na škodo, ki so jo povzročili.

Ameriški senat je odobril proračun za ameriško mornarico v višini 4 milijard dolarjev. Od te vsote je določeno za nove vojne ladje 1,5 milijarde dolarjev. Pomorski strokovnjaki so izjavili v reprezentančni zbornici, da je na programu zgraditev petih ladij, po 60 do 65 tisoč ton, ki bi bile torej največje vojne ladje na svetu.

Prvi rezultat ameriško-britanskega sodelovanja je, da so prišle v Tihi ocean ameriške vojne ladje ter nadomestile britanske, ki so nato odplule v Atlantski ocean, da se okrepi tam angleško ladjevje. Ameriške vojne eskadre so prišle v Novo Zelandijo in v Sidney, kjer so bile navdušeno pozdravljene.

Pri zadnjem glasovanju, ki ga je priredil znani ameriški statistični urad »Gallup«, če odobrava tudi sedaj politiko predsednika Roosevelta, je odgovorilo 72% glasovalcev z »da«.

Po izjavi visokega zastopnika ameriškega vojnega ministrstva bodo ameriške ladje, ki bodo prevažale vojni material v Anglijo, spremljale ameriške vojne ladje.

Bivanje japonskega zun. ministra Macuoke v Moskvi bo trajalo dalj časa, kakor pa se je prvotno mislilo, ker hoče Japonska skleniti s Sovjetsko unijo nenapadani pakt in se bi zaradi tega pogajanja zavlekla. Japonska da bi bila pripravljena priznati neodvisnost enega dela Kitajske, ki naj bi bil pod vplivom sovjetsko-kitajske vlade.

Pooblaščenec rajha je izdal naredbo, s katero se more v vsej Nizozemski ali le v posameznih krajih ali okrajih proglasiti preki sod, če to zahteva ohranitev javnega miru in reda. Za preki sod veljajo določbe, ki so predpisane za preka sodišča v Nemčiji.

Milanska »Stampa« poroča, da so Združene države Sev. Amerike zahtevale, da jim Nizozemska Indija odstopi pomorska in letalska oporišča.

70.000 francoskih vojni ujetnikov bo iz Nemčije odpuščenih domov.

Maršal Čangkašek je pripravil za spomladansko ofenzivo proti Japoncem en milijon mož. Takoj, ko bo dobila kitajska armada iz Amerike obljubljena letala, bo začela ofenzivo.

Denarstvo

Ukredi

za zaščito hranilnih vlog

Na pristojnih mestih se pripravljajo načrt o zaščiti vlagateljev pri bankah. To vprašanje se je razpravljalo tudi na seji koordinacijskega odbora za bančništvo pri trgovinskem ministru. Kakor se poroča iz Beograda, ni izključeno, da se bodo dale hranilnim vlogam posebne davčne olajšave. Tako pri nameravani uvedbi dohodnine ne bi prišle hranilne vloge v nobenem primeru v osnovo za odmero dohodnine.

Kakor je pravilno, da se prizna neke davčne olajšave varčevalcem, da se s tem bolj pospeši varčevanje in zbiranje kapitala v denarnih zavodih, tako pa je vsa dohodnina malo utemeljena, če bi bile hranilne vloge v denarnih zavodih proste dohodnine. Vsa tako hvalisana prednost dohodnine, da se namreč nihče ne bi mogel izmuzniti davčni dolžnosti, bi bila na ta način totalno pokopana.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 15. t. m. navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):
Kovinska podloga se je povečala za 0,9 na 2.792,1.

Devize izven podloge so se zmanjšale za 39,1 na 916,9.

Vsota kovanega denarja se je povečala za 34,9 na 447,1.

Skupna vsota posojil se je dvignila za 52,1 na 1.897,9, in sicer so narasla menična posojila za 38,4 na 1.824,9, lombardna pa za 13,8 na 72,8.

Vrednostni papirji so izkazani za 25,5 niže v višini 268,5.

Razna aktiva so se zmanjšala za 20,0 na 2.276,0.

Obtok bankovcev se je sicer povečal za 220,1 na 1.428,0, zato pa so obveze na pokaz padle za 418,8 na 3.067,6, da se je kratkoročna obveznost banke znatno zmanjšala.

Obveze z rokom so se povečale za 200,0 na 1.100, razna pasiva pa za 3,8 na 366,7.

Dejanska vrednost podloge je izkazana s 4.467,5. Skupno kritje se je dvignilo na 25,75 %, samo zlato pa na 21,21 %.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

*

Kako velika je požrtvovalnost švedskega naroda, kažejo naslednje številke: Za prvo vojno obrambo posojilo je bilo podpisano 800 milijonov švedskih kron, za drugo 250 milijonov, torej skupno nad eno milijardo, kar je približno 15 milijard din. Poleg tega je zbrala Švedska nad 150 milijonov švedskih kron za Finsko.

Uredba o drž. računovodstvu

IV.

Pismene ponudbe.

§ 157. (1) V smislu § 113 odst. 2. se morejo posli, katerih vrednost ne presega 300.000 din, skleniti na podlagi pismenih ponudb.

(2) Na isti način se morejo skleniti tudi posli, ki ne trajajo dalj od treh let in katerih izdatki ne presegajo 60.000 din letno. Pogodbe, ki se sklenejo za izvršitev takšnih poslov, ne smejo vsebovati klavzule njih molčečega podaljšanja.

(3) Pribavljanje pismenih ponudb se izvrši komisijsko. Člane komisije in rok, do katerega se morajo ponudbe vložiti, določi pristojni navedbodavec v naredbi za izvršitev posla. Dolgost roka se določi po naravi posla, da imajo ponudniki zadosti časa, da se informirajo o pogojih, po katerih se mora posel izvršiti. Ta rok ne sme biti krajši od 10 dni, če znaša vrednost posla več ko 20.000 din. Rok se računa od dneva poziva (§ 158 odst. 1.), oz. od dneva objave (§ 158 odst. 2.) Glede sestave komisije veljajo določbe § 148 odst. 2., glede pogojev pa določbe § 119 odst. 2. Pogoji morajo vsebovati klavzulo, da v vsem veljavni določbe tega poglavja (šestega).

§ 158. (1) Komisija pribavi ponudbe s pismenim pozivom neposredno na čim večje število oseb, katerih ponudbe se morejo upoštevati v smislu § 156 odst. 1, ter hkrati to razglasi tudi v svojih prostorih na dostopnem in vidnem mestu.

(2) Če je vrednost posla večja ko 50.000 din, se mora poziv za vložitev ponudb objaviti tudi v »Službenem listu« banovine ter v enem krajevnem listu, če pa teh ni, v enem krajevnem listu na sedežu dotične banske uprave.

(3) V pozivu za vložitev pismenih ponudb se mora navesti:

1. kateri posel in po katerem odloku se naj izvrši,

2. v katerem roku se mora posel izvršiti,

3. do katerega roka se sprejemajo pismene ponudbe z dostavkom, da se kasneje vložene ponudbe ne bodo upoštevale,

4. kateri član komisije je pooblaščen za sprejemanje pismenih ponudb,

5. kje in kdaj se morejo vpregledati pismeni pogoji ali po določen cenji kupiti,

6. za katero dobo ostaja ponudnik s ponujeno ceno v besedi,

7. katera oblast ozir. ustanova naj izda potrdilo o sposobnosti (§ 121 odst. 2.).

(4) Poleg podatkov iz prejšnjega odstavka se mora v pozivu za

vložitev pismenih ponudb navesti še naslednje:

1. ali se mora ponudba vložiti v zapečateni kuverti, na kateri mora biti napisano, na kateri posel se ponudba nanaša in od koga je ponudba,

2. da se mora ponudba izročiti neposredno pooblaščenemu članu komisije ali po pošti bodisi priporočeno bodisi na povratni recept,

3. izjavo ponudnika, da so mu pogoji znani,

4. da mora biti v ponudbi cena natančno in jasno označena, in sicer v številkah in besedah in

5. ponudbi mora biti priložen dokaz o sposobnosti.

(5) V primeru, da se ponudba izroči neposredno pooblaščenemu članu komisije, izda ta o prejemu potrdilo.

(6) Prvega naslednjega dne po poteku roka za sprejemanje ponudb odpre komisija ponudbe ter jih predloži pristojnemu navedbodavcu s svojim poročilom in mnenjem, katera teh ponudb je najbolj ugodna.

§ 159. (1) Ponudbe, ki niso vložene skladno z določbami § 158 ali so nasprotno § 141. odst. 1. toč. 3, 4, 5, 6 in 7, se ne upoštevajo in se smatrajo kot da niso bile vložene.

(2) Rok, v katerem ostajajo ponudniki glede cen v zavezi, ne more biti daljši od 15 dni od dne otvoritve ponudb (§ 158 odst. 6). V času določenega roka ne more ponudnik menjati ali dopolnjevati svoje ponudbe niti ne more od nje odstopiti.

(3) V roku iz prejšnjega odstavka pristojni navedbodavec izda odlok o odstopitvi posla ponudniku, ki je po njegovem mnenju najugodnejši, in sicer samo, če so vložili ponudbe najmanj trije ponudniki, katerih ponudbe se morejo po odst. 1. upoštevati.

(4) Odlok o odstopitvi posla se sporoči najbolj ugodnemu ponudniku in od takrat začnajo teči vsi roki za izvršitev sklenjene pogodbe, vsi ostali ponudniki pa se smatrajo kot oproščeni svojih obveznosti.

(5) Odlok o odstopu posla s predpisanimi pogoji se smatra kot dogovor o sklenjeni pogodbi. Določbe § 144 odst. 4, 5 in 6 veljajo tudi v tem primeru.

(6) Če je vrednost posla večja od 10.000 din, mora sopogodbenik položiti varščino v 15 dneh od dneva sporočitve odloka o odstopu posla. Če ponudnik v določenem roku ne položi varščine, se pogodba razveljavi, ponudnik pa odgovarja za škodo, ki bi jo zaradi tega mogla imeti država. Kot var-

ščina se morejo sprejeti varščine iz § 124 točka 1, 2, 3 in 5.

(7) V primeru, da na prvi poziv ni vloženi najmanj trije ponudbi, ki se morejo upoštevati ali da so bile ponujene takšne cene, ki se ne morejo sprejeti, more pristojni navedbodavec odrediti, da se obnovi poziv za vložitev ponudb. Če se na ponovni poziv ponudb javita najmanj dva ponudnika, katerih ponudbe se morejo upoštevati, odstopi pristojni navedbodavec posel najbolj ugodnemu, če pa se javi en sam ponudnik, se more tudi z njim skleniti neposredna pogodba.

§ 160. Določbe §§ 155 in 156 veljajo tudi v primerih sklenitve pogodbe na podlagi pismenih ponudb.

Skupna določila.

§ 161. (1) Ponudnik, kateremu je posel odstopljen, mora plačati pogodbeno takso po taksnem zakonu.

(2) Neplačanje pogodbenne takse povzroči razveljavljenje pogodbe v škodo ponudnika.

(3) Če vrednost posla ni vnaprej določena ali se ne more na prej določiti, se plača pogodbeni taksa pri izplačilu posla.

§ 162. Sopogodbenik mora v vsem izvršiti po pogodbi prevzete obveznosti. V nasprotnem primeru mora navedbodavec takoj razveljaviti pogodbo, istočasno pa odrediti, na kateri način naj se posel izvrši, s tem, da se more opravi tudi v režiji (§ 180).

§ 163. (1) Če se zaradi spremenjnih razmer in okoliščin, ki se niso mogle predvideti v trenutku sklenitve pogodbe, pojavi potreba, da se pogodba spremeni ali razveljavi, se more to izvršiti samo ob soglasnosti obeh pogodbenih strank.

(2) Sprememba ali razveljavljenje pogodbe po predhodnem odstavku se ne more zahtevati, če se nanaša izključno samo na povečanje ali znižanje prvotno določene vrednosti posla do 10%.

(3) Če spremenjene razmere in okoliščine povzročijo povečanje prvotno dogovorjene vrednosti posla nad 10%, ima sopogodbenik pravico, da zahteva, da se mu višek nad 10% nadoknadi ali pa da se pogodba razveljavi. V primeru, da spremenjene razmere in okoliščine povzročijo znižanje dogovorjene vrednosti posla nad 10%, mora zahtevati pristojni navedbodavec, da sopogodbenik zniža dogovorjeno vrednost, v kolikor presega 10%. Če sopogodbenik na to znižanje ne pristane, more pristojni navedbodavec pogodbo, v kolikor še ni izvršena, razveljaviti.

(4) Zahteva za spremembo ali razveljavljenje pogodbe se more upoštevati samo, če je predložena pred potekom dogovorjenega roka.

(5) Odlok o spremembi ali razveljavljanju pogodbe izda pristojni navedbodavec, ki je pogodbo sklenil. Ta odlok postane polnoveljavni, ko se z njim soglasi fin. minister po predhodnem zaslišanju odbora za oceno drž. nabav (§ 116), v čigar sestavu so v tem primeru vrhovni drž. pravobranilec in po en član drž. sveta, glavne kontrole in kasacijskega sodišča v Beogradu, ki jih določijo njih predsedniki. Če je vrednost pogodbe, ki se razveljavlja, večja od 1 milijona din ali če se s spremembo pogodbe angažira nov izdatek v znesku nad 1 milijon din, je potrebna še soglasnost po § 115 odst. 3.

(6) Odlok o spremembi ali razveljavljanju pogodbe iz prejšnjega odstavka izda pristojni navedbodavec ter ga dostavi v soglasnost fin. ministru v 40 dneh od dneva, ko se je postopek začel. Soglasnost fin. ministra oz. soglasnost po § 115. odst. 3. se mora izdati v 20 dneh.

(7) Razveljavljenje pogodbe po določbah prejšnjih odstavkov nima posledic po § 173.

(8) Pogodbe, ki so odobrene z zakonom, se morejo spremeniti ali razveljaviti samo z zakonom.

(Dalje prihodnjič.)

Prijavite svoje terjatve v Romuniji

Kakor znano, je romunska vlada sklenila, da morajo vsi tuji državljani brez ozira na to, če žive v Romuniji ali ne, prijaviti vse svoje terjatve v Romuniji. To velja za vse terjatve, če so v nepremičninah, devizah, vrednostnih papirjih ali lejih. Narodna banka poziva zato vse jugoslovanske državljane, ki bi imeli terjatve v Romuniji, da čim prej prijavijo svoje terjatve po pooblaščenih zavodih.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju Ivana Krniča, čevlarskega mojstra v Trzinu, sedaj začasno v Ljubljani. Konkurni sodnik dr. Silič, upravnik mase odvetnik dr. Gruđen. Oglasitveni rok do 10. aprila, ugotovitveni narok 22. aprila ob 9.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju Jankota Zajca in Franca Grčarja kot lastnikov tvrdke Zajc & Grčar, pohištveno mizarstvo v Domžalah. Poravnalni sodnik Premrov, poravnalni upravnik odvetnik dr. Potokar. Narok za sklepanje poravnave dne 10. aprila ob 9. uri, rok za oglasitev do 30. marca.

Končan je poravnalni postopek Leopolda Stropnika v Trnovljah.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Čeprav je bil Rooseveltov načrt o obnavljanju zveznega sodišča odklonjen, je pa kongres vendar sprejel v tem zasedanju zakon o reformi sodnega postopka. Ta zakon je imel predvsem nalogo, da nižjim sodnikom prepreči v zasebnih sporih izrekanje odločitve o ustavnosti zakonov. Postopek v teh sporih se je na splošno pospešil.

Razen z zadevo Vrhovnega sodišča se ni kongres v tem zasedanju bavil z nobenim večjim opravkom. Res so skladno z mandatom, dobljenim od ljudstva, podrlj pregrado, ki jo je bilo Vrhovno sodišče postavilo zakonodajni dejavnosti, po tej zmagi pa se razprti demokrati niso več mogli zediniti na veliki zakonodajni program, za kakršnega se jim je nudila prilika in kakor bi to zahteval njihov mandat.

Kljub še živemu sporu zaradi Vrhovnega sodišča in proti nasvetu mnogih sodelavcev je Roosevelt

v novembru sklical kongres na izredno zasedanje in postavil na dnevni red sklepanje o treh zakonskih predlogih; to so bili: zvezni zakon o delovnem času in mezdah, kmetiški zakon in sprememba zakona o zidanju hiš za pospeševanje zasebne gradbene delavnosti. Opozicija proti tem zakonom je prišla največ iz vrst demokratske stranke same. Demokrati so imeli najmočnejšo zaslombo na jugu. Jug je že davno računal na industrializacijo, omogočeno z veliko razliko mezd med Severom in Jugom. Očitno ni bilo v njih interesu sprejetje takega zakona, ki bi mezde izenačil. Tudi ni bilo lahko združiti nasprotujoče si koristi pridelovalcev bombaža, tobaka, koruze, riža in mlečnih izdelkov v en zakon. Spremenili so samo zakon o gradnji hiš.

Medtem je nastal nov zaplet. Spomladi leta 1937. se je začela nekakšna nova kriza. Začelo se je naglo padanje delnic in industrijske proizvodnje. Železnice so propadle in brezposelnost se je dvignila na več ko 10 milijonov.

Opozicija je pograbilna to priliko za to, da je zahtevala umaknitev New Deala. Kakor so bili demokrati leta 1933. pripisovali krizo republikanskemu vladanju, tako so zdaj republikanci obtoževali New Deal oziroma demokrate. Demokrati so bili prepričani, da bo po njihovih reformah kapitalistični sistem tekel bolj gladko in bolj uspešno, a videti je bilo, da so se zmotili.

Ko se je kongres spet sestel, v januarju 1938., ni bilo v predsednikovi poslanici nobenih novih predlogov, niti o razširitvi New Deal niti ne važnih predlogov proti na novo nastali krizi. Kakor predsednik Hoover 1929. leta, tako je zdaj Roosevelt sklical v Belo hišo predstavnike kapitala in delavstva. Posvetoval se je s Thomasom Lamontom od Morgansove kompanije, Owenom D. Youngom od General Electric kompanije in Johnom L. Lewisom kot voditeljem C. I. O. (Odbor za industrijsko — delavsko — organizacijo). Pomembni sklepi s teh posvetovanj niso bili objavljeni. Nato je predsednik po ministru za trgovino

sklical tudi konferenco manjših poslovnih predstavnikov. Tudi tu ni bilo velikih uspehov.

Resnica je bila, da nihče ni prav poznal vzrokov krize. Nekateri so krivili monopolne in truste. Drugi so želeli nadaljnje sodelovanje vlade z velikim finančnim svetom. Videti je bilo, da se predsednik ne more odločiti ne za eno ne za drugo stran. In če je bil celo predsednik očitno zmeden, je bilo razumljivo, da je vladala še dosti hujša zmeda med 531 poslanci v kongresu, še tembolj, ker demokrati niso bili složni.

Na splošno je bil kongres sovražen trustom in koncentriranim družbam in v tem so si bili demokrati in republikanci precej edini. Med volitvami so bili republikanci še odločnejši ko demokrate zahtevali drastičnih ukrepov proti trustom. Rastlo pa je število tistih poslancev in senatorjev, ki so bili uverjeni, da je stara politična igra preganjanja trustov nevarna in zastarela, posebno z ozirom na krčenje kapitala in na naraščajočo brezposelnost. Bili so bolj pripravljeni iskati načinov za

sodelovanje, kakor pa orožja za napad.

Aprila 1938 je predsednik Roosevelt v posebni poslanici kongresu podal svoje stališče o tem vprašanju. Opisal je in številčeno je dokazoval naraščajočo centralizacijo družb v Zedinjenih državah in tudi pokazal, da kriza to centralizacijo bolj pospešuje ko pa zastavlja. Opozorjal je tudi na naraščajočo nadvlado finančne kontrole nad industrijo. Naglašal je, da je potrebna temeljita preiskava teh dejstev in hkrati podal v širokih potezih tudi svoj program: Protitrustni zakoni naj bi se zboljšali in ojačili, zboljša naj se finančna kontrola, delovanje trgovinskih družb naj se razčisti, patentni zakoni spopolnijo in obdačenje prilagodi potrebi živahnjeje konkurence. Poudaril je nujnost teh ukrepov in izjavil med drugim: »Noben narod — najmanj pa demokratičen narod — se ne bo zadovoljil s tem, da ostaja brez dela in da bi sprejel takšno življenjsko raven, ki je očitno pod njegovo proizvodnjo zmogljivostjo.«

(Dalje prih.)

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje spremembe in dodatki:

Društvo za izvoz in uvoz tekstilnih in industrijskih proizvodov a. d., podružnica v Ljubljani ali skrajšano »Induvoz« a. d. Besedilo tudi v italijanski. Obratni predmet: trgovski posli za nakupovanje in prodajanje tekstilnih in drugih industrijskih ter deželnih proizvodov in pridelkov, uvoz in izvoz tekstilnih in drugih industrijskih in deželnih pridelkov, prevzemanje zastopstev in izvrševanje vseh poslov, ki so potrebni za družbine namene. Tvrdka je vpisana pri trgovinskem sodišču v Beogradu. Glavnica družbe: 500.000 din, je razdeljena na 5000 delnic po 100 din. Družbo zastopata po dva člana upravnega sveta. Člani upravnega sveta so: dr. Pietro Vigorelli, direktor, Milan, dr. Renato Cunding v Beogradu, dr. Vekoslav Kisovec, odvetnik v Beogradu.

L. Hafner & Co, Ljubljana. Obratni predmet: izdelovanje in prodajanje paramentov, pasarskih izdelkov in vseh cerkvenih potrebščin. Javna trgovska družba. Družbeniki: Hafner Josip ml., trgovec, Hafner Marija roj. Centa, soproga trgovca, oba v Ljubljani. Prokurist Vinko Gruden, pasarski mojster v Ljubljani. Družbo zastopata po en družbenik ter prokurist skupno.

Industrijsko in gradbeno podjetje Anton Res, Ljubljana. Obratni predmet: industrija za izdelovanje asfalta, asfaltnih in kame-nih izdelkov, gradbena obrt za nizke stavbe in polaganje granitnih kock ter zalivanje asfalta. Imetnik Anton Res, industrialec v Zagrebu.

Vinko Puneer, Maribor. Obratni predmet: trgovina s špecerijskim in kolonialnim blagom na debelo in drobno.

R. Hojak, Rodica pri Domžalah. Obratni predmet: žaga in trgovina z lesom.

Ivan Schuller junior, trgovina z lesom in gospodarskim pridelki na debelo, Slovenj Gradec.

Marko Jakil in drug, Dev. Marja v Polju. Obratni predmet: nakup surovih kož, strojenje istih ter trgovina s surovimi kožami in usnjem. Javna trgovska družba. Družbeniki: Slamič Franc st., trgovec in industrialec v Ljubljani, Slamič Franc ml., zasebnik in Jakil Marko, usnjarski mojster v Zagrebu. Družbo zastopata družbenik Jakil Marko kolektivno z enim izmed družbenikov.

Hlade Franc, trgovina s sadjem na debelo, Jurski vrh. Obratni predmet se je razširil tudi na trgovino z lesom.

Tekstilna industrija družba z o. z., Laško. Osnovna glavnica se je zvišala od 2.900.000 na 4.500.000 din, od česar je vplačanih 3.900.000 din.

Gradbeno podjetje in tehnična pisarna Probuda, družba z o. z., Ljubljana. Družba se je razkvalila in prešla v likvidacijo. Likvidator Josip Mudrovčič, mestni stavbenik.

Izbrisali sta se naslednji firmi:

Tomic Viljem, Trebnje — zaradi smrti imetnika.

»Slovenija«, jugoslovenska hmeljarska eksportna družba z o. z. v likvidaciji — zaradi izvršene likvidacije.

Iz zadružnega registra

Vpisale so se naslednje zadruge: Nabavna in prodajna zadruga pekarskih mojstrov v Celju, Zadruga elektrarna v Dolskem, Kmetijska, živinorejska zadruga, besedilo tudi srbohrvaško, v Ljubljani ter Strojna zadruga v št. Vidu na Planini.

Pred letošnje turistično sezono

Turističnim krajem se mora zagotoviti zadostna oskrba

V petek 21. t. m. se je sestal upravni odbor Tujskoprometne zveze v Mariboru k plenarni seji ter razpravljaj o pripravah za letošnje turistično sezono. Kljub največjim težkočam, s katerimi se bori Zveza zaradi sedanjih splošnih razmer, je bil sestavljen tudi za letošnje leto obsežen delovni program. V debati so predstavniki zdravilišč in naših planinskih turističnih postojank zlasti opozarjali, da je prvi pogoj za uspešen razvoj turistične sezone, da se turističnim krajem zagotovi zadostna in brezhibna oskrba z glavnimi živili. Ne sme se pozabiti, da prihajajo v Slovenijo v prvi vrsti bolniki, rekonvalescenti ter okrepčila in oddiha potrebni in da se mora tem gostom nuditi najboljša hrana. Turistične kraje v Sloveniji obiskujejo večinoma gosti iz agrarno aktivnih pokrajin naše države, kjer še ni nobenih omejitev glede nabave živil. Zato bi bilo neobhodno potrebno, da se našim turističnim krajem zagotovi možnost zadostne oskrbe z moko, tudi za belo pecivo, ter da se jim obenem zagotovi možnost preskrbe z ostalimi glav-

nimi živili, kakor so to mast, olje, sladkor, testenine, zдроб, riž itd. Dalje bi bilo potrebno, da se vsaj za zdravilišča in za planinska letovišča odobri izjema od predpisov glede brezmesnih dni.

Važnosti tega vprašanja se zavedajo tudi druge banovine, v prvi vrsti banovina Hrvatska ter je »Pogod« v Zagrebu že izdal konkretne ukrepe ter obvestil prehranjevalne urade vseh turističnih krajev, da so za prehrano gostov v letošnji turistični sezoni že zagotovljene potrebne količine živil. Na podlagi podatkov o številu turistov v preteklem letu bodo posamezni turistični gostinski obrati potrebne količine živil naročili pri »Pogodu«, deloma pa tudi pri »Uredu za nadzor cijen«. Radi izredne važnosti turizma za gospodarstvo v Sloveniji se je Tujskoprometna zveza v Mariboru ponovno zavzela pri »Prevodu« v Ljubljani, da se vprašanje brezhibne in zadostne oskrbe turističnih krajev z živili pravočasno pred začetkom letošnje turistične sezone ugodno reši.

Nemško-italijanski gospodarski dogovor

O pomenu pred kratkim sklenjenega nemško-italijanskega gospodarskega dogovora pravijo poluradne berlinske »Nachrichten für Aussenhandel«: Zelo pomembna novost je uveljavljena s tem dogovorom, da se nobene za vojno važne dobave ne morejo zavleči ali odkloniti, ker v klirinškem prometu ni protipostavke, ki bi takoj omogočila plačilo te dobave. Kliringu se s tem odvzame njegova glavna slaba stran. Če se bo posrečilo s kreditiranjem premostiti težave s plačilom, more to povzročiti trajno in zelo učinkovito zmanjšanje napetosti v evropskem gospodarskem in plačilnem prometu.

O posameznostih novega dogo-

vora se poroča nadalje, da se bo znatno zvišalo število italijanskih delavcev, ki bodo zaposleni v nemški industriji. (Govori se o četrtil milijona ital. delavcev, ki bodo odšli v Nemčijo.) Italija in Nemčija se bosta nadalje gospodarsko intenzivno medsebojno pomagale. Italija je v nadomestilo za nemške dobave premoga pristala na dodatne kontingente za nemške gotove izdelke. Izvoz in uvoz v Italijo bo dosegel v l. 1941. vrednost 2 milijardi RM. L. 1939. se je dosegla le ena tretjina te vsote. Zato pa bo Italija dobavila Nemčiji več tekstilnih izdelkov. Za urejanje plačilnega prometa pa ostanejo v veljavi dosedanje določbe.

Kratke gospodarske vesti iz Jugoslavije

Na seji sveta za izvoz pri direkciji za zunanjo trgovino je bilo sklenjeno, da se predlaga znižanje izvoza goveje živine, ker je na domačem trgu že ni več v zadostnih količinah. Nadalje je bilo sklenjeno, da se mora izvoz telet sploh prepovedati.

Ministrski svet je prepovedal izvoz semena konoplje.

V bodoče se ne smejo več pošiljati v inozemstvo v poštnih paketih naslednji predmeti: vsi predmeti tujega izvora, vsi predmeti, katerih vrednost presega 50 din, nadalje mlo, fižol, olje, sladkor, kože in usnjeni izdelki, kovine in kovinski predmeti, kava, čaj, zlato, srebro in plemenite kovine, čokolada, poper, kavčuk in kavčukasti predmeti. Mesni izdelki se smejo izvažati v tujino le do 1 kg.

Na predlog Prizada je bila dvignjena naredba o omejitvi izvoza suhih češpelj v tujino in je sedaj ta izvoz prost. Ugotovilo se je, da so zaloge za domačo potrebo zadostne.

Izvoz celuloze kot gotovega izdelka se je postavil pod kontrolo. Dosedaj je bil pod kontrolo samo izvoz celuloznega lesa.

Izvoz mesnih konserv se bo v bodoče dovolil samo onim, ki bodo sami nabavili v inozemstvu potrebne količine snovi za izdelovanje konzervnih škatel. Popolnoma pa se bo prepovedal izvoz mesnih konserv.

K znižanju prijavljenih petrolejskih količin

Trgovinsko-industrijska zbornica v Ljubljani obvešča vse zainteresirane, da je znižanje prijavljenih količin petroleja posameznim tvrdkam izvedla sama uprava državnih monopolov, ki v nobenem primeru ne dovoljuje zvišanja količin, ki jo je že enkrat določila. Uprava državnih monopolov priporoča uporabo trikloretilena, ki more uspešno nadomestiti petrolej. Z ozirom na to naj se ne pošiljajo na zbornico nikake prijave za povečanje prvotno določene količine petroleja.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično s n a ži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Bolgarska zunanja trgovina v januarju

Po uradnih bolgarskih podatkih je Bolgarska izvozila in uvozila v zadnjih štirih letih naslednje količine blaga:

	izvoz		uvoz	
	isoč	milij.	isoč	milij.
januar	ton	levov	ton	levov
1941	27,0	500,9	15,9	432,4
1940	54,9	574,7	15,2	259,2
1939	11,6	309,8	24,1	271,2
1938	55,0	547,2	13,6	289,1

Doma in po svetu

Pod predsedstvom predsednika vlade Dragiše Cvetkovića je bila v petek zvečer seja ministrskega sveta, katere so se udeležili vsi člani vlade in ki je trajala od 21. do 24. ure. Seja je bila v celoti posvečena razmotrivanju aktualnih vprašanj v zvezi z današnjimi zunanjepolitičnimi dogodki.

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je sprejel v skupni avdienci predsednika vlade Cvetkovića, podpredsednika dr. Mačka in ministra dr. Kulovca. Nadalje je sprejel knez namestnik patriarha srbske cerkve dr. Gavrilu.

Predsednik vlade Cvetković je sprejel v svojem kabinetu predsednika SDS, kmetijskega ministra Čubrilovića, ministra dr. Budisavljevića in pravosodnega ministra dr. Konstantinovića.

Cilje jugoslovenske politike je označila beograjska »Politika« v soboto, torej po seji vlade, v uvodniku v glavnem takole: V močni državi zedinjen jugoslovanski narod je čutil že naprej, da se bliža boj velikih sil, da pa se njega ta boj neposredno ne bo tikal, če bo mogel v celoti ohraniti svojo svobodo in teritorialno neodvisnost. To je bil vzrok, da so odločujoči činitelji Jugoslavije že dolgo pred sedanjem konfliktom naglašali, da bo Jugoslavija v konfliktu velikih sil nevtralna. Poleg tega je jugoslovanski narod že v trenutku svojega zedinjenja pravilno ocenil svoj položaj v Evropi in spoznal, da je njegova varnost odvisna ne le od njegove močne, v najboljših tradicijah vzgojene vojske, temveč tudi od dobrih odnosov s sosedji. Zato se je skozi vseh zadnjih 20 let dosledno izvajala politika dobrih odnosov s sosedji. Oprt na te dobre odnose in svoja miroljubna stremjenja je jugoslovanski narod dočakal duhovno pripravljen sedanjo vojno in ostal tudi ves čas vojni ob strani. Med tem pa so se res dogodile na Balkanu, v naši neposredni sosesčini, neke motnje, zaradi katerih pa se niso spremenila naša miroljubna stremjenja, ko tudi ne okoliščine, zaradi katerih je zavzel naš narod sedanje stališče. — Ni pretirano reči, da ni v Evropi naroda, ki bi za svoje osvobodjenje toliko pretrpel ko naš narod. Zato pa je tudi razumljivo, da naš narod stremi predvsem za tem, da je svoj, neodvisen in da se more popolnoma posvetiti svojem ustvarjalnemu geniju, da bi dosegel najvišjo stopnjo kulture. Zagotovitev neodvisnosti in teritorialne nedotakljivosti in zagotovitev miru, da se omogoči našemu marljivemu narodu plodovito delo, to so bistveni in nespremljivi aksiomi naše državne politike. — Tako delujoč gre Jugoslavija dejansko že svojji boljši bodočnosti naproti. V narodnem in državnem interesu je, da se ta prizadevanja nadaljujejo in utrdijo. — K tem izjavam »Politike« bi dodali le to, da bi vsi morali delati v tem smislu, vedno ostati zvesti naši svobodi in nedotakljivosti našega ozemlja, toda tudi vedno delavni za naš napredek. To so trdne in zanesljive osnove, zato pa tudi vsako razburjanje odveč. Bog čuva Jugoslavijo!

»Hrvatski dnevniki« piše, da bo naša javnost v kratkem dobila vsa pojasnila o odločitvah seje ministrskega sveta, ki je trajala tri ure in ki je vsa bila posvečena zun. političnim vprašanjem. Nedotakljivost našega ozemlja in neodvisnost naše države sta se nadalje osnovni temelji vse naše zun. politike.

Za pomočnika ministra za oskrbo in prehrano je bil imenovan dr. Dragomir Čosić, direktor direkcije za proučevanje in organizacijo kmetijstva zaradi prehrane prebivalstva.

Proračun ptujske občine znaša za 9 mesecev 3.024.860 din in je za 597.785 din večji od lanskega.

Vsa policijska služba v banovini Hrvatski je bila centralizirana ter jo vodi in nadzira policijsko ravnateljstvo v Zagrebu.

Na Reki so za osebo določene na mesec naslednje količine živil: 1 kg riža, 800 gramov testenin, 200 gramov koruzne moke. V svobodni carinski coni je dovoljeno: 2 dkg olja, 10 dkg svinjske masti, 10 dkg drugih masti, v carinski coni pa 15 dkg olja in 15 dkg drugih masti za osebo. Sladkorja se dobi v svobodnem pristanišču mesečno 1 kg na osebo, v carinskem pasu pa 60 dkg. Mla za pranje se dobi mesečno 20 dkg na osebo.

Slaščice se v Italiji ne smejo več prodajati, ker ne gre, da bi se uporabljale zaloge pšenice za sladkarije, ko pa je manjka za prehrano. Slaščice se bodo smele izdelovati le iz kostonjeve moke, marmelade, mandeljnov in orehov.

Romunska vlada je na svoji seji konstatirala, da dobave za nemško

vojsko ne presegajo za izvoz določenih količin živil.

V Romuniji je izšel zakon, s katerim se Židom prepoveduje, da bi prestopali v druge, nežidovske vere.

Dve veliki nemški vojni ladji »Scharnhorst« in »Gneisenau« križarita po Atlantskem oceanu med Ameriko in Anglijo in napadata angleške trgovske ladje. Obe ladji sta zelo veliki ter imata po 26.000 ton in vsaka po devet topov 38 cm kalibra.

Iz Moskve je odšel prvi vlak v Budapešto. Pripeljal bo s seboj 46 l. 1848. od ruskih čet osvojenih madžarskih zastav.

Na iniciativo nemških škofov bodo začeli v Nemčiji zbirati star papir, staro sukno in druge odpadke.

Na Slovaškem je bilo dosedaj likvidiranih ali ariziranih 4100 židovskih podjetij.

Brazilska vlada je izdala stroge omejitve glede naseljevanja inozemcev. Te omejitve veljajo za vse, razen za krajše bivanje državljanov ameriških držav. Inozemcem se v večjih skupinah naseljevanje sploh prepoveduje. Dovoljuje se samo kmetovalcem z večjim kapitalom.

Zunanja trgovina

Bolgarske državne železnice so imele lani 280 milijonov levov čistega dobička, ki se bo porabil za izpopolnitev železniškega omrežja in nabavo novega železniškega materiala. V Nemčiji bo naročenih 54 lokomotiv in 1010 tovornih vagonov, pri bolgarski tovarni vagonov v Varni pa bo naročenih 200 tovornih in 100 potniških vagonov.

Gen. direkcija romunskih drž. železnic je odredila, da se morajo v bodoče razkladati tovarni vagoni tudi ob nedeljah, da bi se na ta način moglo dati gospodarstvu čim več vagonov na razpolago.

Romunska vlada je naročila pri Nemski tvrdki »Topf und Sohn« v Düsseldorfu instalacije za 13 silosov v vrednosti 381.265 RM.

S posebnim dekretom madžarske vlade se uvedejo s 1. aprilom v vsej Madžarski boni za obutev. Prodaja obutve brez predložitve bonov se bo strogo kaznovala.

Vse zaloge surovega masla bodo v Italiji 24. marca rekvirirane. V bodoče se bo smelo dajati surovo maslo v promet samo s posebnim dovoljenjem pristojnih oblasti. Na ta način se bo doseglo, da se bo potrošnja surovega masla bolj enakomerno razdelila na prebivalstvo.

Zavodi Fiat, ki zaposlujejo 70.000 delavcev, so imeli lani 55 milijonov lir (za 12 milijonov več ko l. 1939.) čistega dobička. Dividenda je določena na 10%, a se bo morala po zakonu zmanjšati za eno osmino ter bo na delnico 200 lir nominalne vrednosti izplačano 17-50 lire dividende.

Italijansko korporativno ministrstvo je sklenilo, da se zasadi v Italiji 15 milijonov topolovih sadik. Topoli se bodo uporabili za izdelovanje celuloze.

Nemčija bo letos uvozila iz Italije zgodnjega krompirja za 20 milijonov RM. Krompir se bo uvozil v 4 partijah.

Dohodki velike nemške družbe »Vereinigte Deutsche Metallwerke A.G.« so znašali lani 102,1 milijona RM, dočim predlani samo 91,2 milijona RM. Čisti dobiček se je povečal od 340 na 348 milijona RM. Dividenda se izplača ista ko lani in znaša 10%.

Proizvodnja koksa se je v Združenih državah Sev. Amerike povečala od 44,3 v l. 1939. na 56,7 milijona ton v l. 1940.

Izvoz USA se je v l. 1940. povečal od 3,17 na 4,02 milijarde dolarjev. Vendar pa je močno nazadoval izvoz deželnih pridelkov.

Sangajski izvozniki kože name-ravajo v kratkem začeti z izvažanjem kože v Nemčijo. Izvažali bi po sibirski železnici.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.